

Rekel je:

— Tudi kadar nisem imel nikakega dela, sem čutil, da ne smem izgubljati časa!

Nemogoče je reči, kaj je vse prečital in kaj je njegov čudoviti spomin ohranil od tega za vse življenje. Predvsem se je strastno zanimal za zgodovino: za stari vek, za zgodovino Francije in Evrope, posebno pa Anglije in njenih kolonij.

Že v mladosti je kazal, da bo s svojo duševno silo in brezprimerno energijo mogočno vplival na politični pa tudi kulturni razvoj Evrope. Pomislite, prehodil je veliko, težko življensko pot od navadnega dečka s francoskega otoka do cesarja, ki si je po sijajnih načrtih podjarmil skoro ves tedanji civilizirani svet in potem po najsijajnejši slavi, kar je je bil kdo deležen dotlej, zapuščen umrl na samotnem otoku.

GRISA:

Krtača.

Zmed vseh stvari, kar jih je bilo v hiši, je imel Tomažek najrajši veliko krtačo s črnimi ščetinami, ki je ležala na polici. Po ves teden je bila tam, le ob nedeljah in praznikih so jo vzeli zjutraj s police in si izkrtačili praznično obleko, preden so šli v cerkev. Najprej jo je rabil očka, potem po vrsti otroci od najstarejšega do najmlajšega, kakor je velevala nezapisana hišna postava. Šele nazadnje jo je smel prevzeti Tomažek, ki še ni hodil v cerkev, temveč je ostajal s kužetom Renčetom doma, kjer sta čuvala hišo.

Kako se je razlilo veselje po Tomažkovem obrazu, ko je njegov prednik Petrček, dve leti starejši od njega, z glasnim ropotom odložil ščet na mizo!

»Pazi, da ne razbiješ okna in ne drgni s krtačo po zaprašenih tleh,« je dejal očka pred odhodom. Ali Tomažek je vedel, kako je treba ravnati z ljubko, mehko stvarco. Božal jo je z nežnimi ročicami po kosmatem trebuščku, ki se mu je zdel prijetnejši nego Renčetov kodrasti hrbet, pritiskal si jo je na okrogli obrazek, da ga je ščemelo bolj kakor tedaj, ko ga je objel zajetni stric Groga in ga poščegetal s svojim kocinastim podbradkom po licu, da je zabrcal z vsemi štirimi in se izpulil neokusnemu stricu iz naročja. Po večkrat si je prekrtačil kratke hlače in se nekoč lotil celo svojih novih čevljev, ki so se po dveh, treh potezah zabliskali, da bi se muhi izpoddrsnilo na njih svetli, gladki površini. Ko je nekoč to vpricho bratcev ponovil, so mu ti razložili, da s tisto krtačo ne sme čistiti čevljev, nakar je to opustil.

Zagrešil pa je s krtačo nekaj hujšega, za kar ga je očka pošteno »izprašil«.

Nekega dne je mamica pekla kruh in po hiši je prijetno dišalo po kvasu in moki. Obsežna miza je bila obložena z lončki in vrečicami, ki jih je rabila pri peki. Na mizi je ležalo poleg drugih stvari tudi veliko omelo, ki je z njim ometala moko z namiznega prta.

Tomažek je mamicu seveda marljivo pomagal z rokami in nasveti, saj ga je čakal v zapečku krasen kolaček, namazan z medom in potresen z rozinami. Mali pek se je učil delati testo, mesiti, gnesti, valjati, potresati in brisati z omelom moko z mize.

Ko pa je izginila mamica v kuhinjo, da bi zdevala kruh v peč, je bil Tomažek s svojo pekarsko umetnostjo pri kraju.

Odložil je omelo, ki ga je baš imel v roki, in se v zadregi ozrl po sobi.

»Kaj ko bi poskusil omesti mizo s krtačo,« se je domislil in nemudoma prislonek stolček pod polico, ker je bil prenizek, da bi jo dosegel z roko. »Krtača je nedvomno mnogo prikladnejša nego tisto oskubeno omelo, ki sem moral z njim petkrat zaman seči preko mize.«

Pograbil je krtačo in ko bi trenil je bila miza prazna in čista kakor ob nedeljah popoldne. Mladi pek je zadovoljen skočil na stolček in položil zaprašeno krtačo na prejšnje mesto.

Mastni kolaček je bil komaj zadostna nagrada za »nadobudnega pekovskega učenca«, kakor je nazvala mamica svojega Tomažka, ko je zagledala lepo ometeno mizo.

Ali naslednjo nedeljo zjutraj!

V belih hlačah kakor vaški mlinar je skakal Tomažkov očka po hiši in rohnel, da so ga slišali v sosednjo hišo:

»Jaz te bom že »skrtačil«, ti nepridiprav pekovski, ti omelo ribniško, ti — ti — ti —«

Ne bom vam pripovedoval, kaj se je potem zgodilo z ubogim Tomažkom, ki mu vest ni ničesar očitala in ga je mamica celo pohvalila za njegovo marljivost. Preveč bi se vam dečko smilil!

Očka je pa predolgo spal in v veliki naglici potegnul z zaprašeno krtačo po svojih prazničnih hlačah.

Svetujem vam: kadar vzamete v roko krtačo, pogledjte dobro, če ni morda zaprašena od moke.

Ne posnemajte vihravega Tomažkovega očka!

